

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԲԱՍՄԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆՆԻՒ
Տարեկան վեցսունհայ
դ. Պոչայ համար 6 մեկիստ 3 մե.
Գաւառաց » 7 » 3 1/2 »

10
ՓԱՐՍՅ

Օ Ր Ա Գ Ե Ր

10
ՓԱՐՍՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ վերաբերեալ որ եւ է
նամակ եւ գրութիւն պէտք է ուղղի
առ Տնօրէն-Խմբագիր Կ. Պօլիս Մէր-
ճան Հարշը Բիւշտի Է.Բ. Խան Երկրորդ
յարկ քիւ 19:

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

Direction du journal arménien
MÉRIDJAN RUCHDI éffendi Han No-49

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ա.Զ.Գ. — Երեք օր ետքը փնտռուած «Հայրենիք» ի խրաքանչիւր թերթը յետ այսորիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի:

ՏՄԱՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏՄՐԻ—ԹԻՒ 2277

ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

6 ՄԱՅԻՍ 1887 (Ն.Տ.) 18 ՄԱՅԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ահաւասիկ Բերայի Արուեստանոցի
բացման առթիւ Խնամակալութեան
Առեւտարական Վսեմ. Նուրեան Էփէն-
տիի կողմէ արտասանեալ բանախօ-
սութիւնը:

Բարձրաշնորհ Սրբազան Հայր եւ
Ազնիւ Հանդիսականք:

Ներուի ինչ մի քանի խօսք
արտասանել բացառութեամբ համար
նպատակն սոյն ազգային Արուես-
տանոցի, որոյ բացման հանդէսը
կը տօնեմք այսօր՝ ընդ նախագա-
հութեամբ Սրբազան Պատրիարք
Հօր:

Հայ ազգը միշտ ցուցած է իր
յարմարութիւնն ու ճարտարու-
թիւնն արուեստից ամեն ճիւղե-
րուն մէջ. ի մասնաւորի Հայ տի-
կինն բարի համբաւով ճանչցուած
է ոչ միայն մոտակայ կարողու-
թեամբ, այլ նաեւ իր սեւեռն
պատկանած գեղարուեստից ա-
մենափափուկ ճիւղերուն մէջ.
արդ այսպիսի ձերբերով օժտեալ
Ազգ մը չէր կրնար չմասնակցիլ
գարուս արուեստական յառաջ-
գիւնութեանը. նա մասնաւոր այ-
սօր հաստատեալ ճշմարտութիւն
մ'է ամենուրեք թէ մոտակայ-
կան զարգացման հետ պէտք է
զուգընթաց քայլէ նաեւ արուես-
տական կրթութիւնն, վասն զի
այս երկու պայմաններու միաց-
մամբ կարելի է ապահովել ազգի
մը յառաջգիւնութիւնն:

Ծանօթ է ամենուրեք թէ որչափ
աղետալի եղած էին Բերայի հա-
մար 1870ի հրդեհի հետեւանքն,
Ազգային կալուածոց գրեթէ ամ-
բողջութիւնն միմիկ գործած էր,
ծանր պարտուց տակ կը հեծէր
եւ ասի թաղային մատակարարու-
թեան ամեն ճիւղերն արգասա-
տելի վիճակի մը դատապարտած
էր. բայց գոհունակութեամբ կը
նշմարուի այսօր որ սոյն աղետա-
լի թուականէն ի վեր ի գործ
գրուած անձնուէր եւ բարեպաշ-
տական ջանքից շնորհիւ հետզհե-
տէ Բերայի թաղն լարեկարգու-
թեան շարքի մէջ յառաջացած է
եւ ահա այսպէս օր ըստ օրէ կը
վերականգնին իր հրկիզեալ կալ-
ուածներն, իր Ս. Եկեղեցեաց
մատակարարութեան եւ դատարա-

րարութեան ճիւղերուն մէջ կա-
րեւոր բարեփոխմանք կ'իրակա-
նան եւ բոլոր ասոնք ապագայ
յառաջգիւնութեան առհասա-
տէն կրայ համարուի:

Այս վիճակին մէջ Բերայի թա-
ղին կը պատկանէր նախաձեռնու-
թիւն ունենալ հիմնելու այսպիսի
հաստատութիւն մը, որոյ օգտա-
կարութիւնն անուրանալի է. Սոյն
արուեստանոցն, որոյ դռները
վաղուքն սկսեալ պիտի բացուին
հայազգի օրհորդաց համար, սահ-
մանաւոր է տալու անոնց այն-
պիսի արուեստական դատարարա-
կութիւն մը որով անոնցմէ խրա-
քանչիւրն կարողութիւն պիտի
ստանայ արդիւնաւոր աշխատու-
թիւն մ'արտադրելու. թէ ինչ
պիտի լինին աւանդելի ուսմունք,
աւելորդ է հոս թուել, քանզի
Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնէ հաս-
տատեալ հիմնական կանոնադր-
կը պատասխանէ արդէն արդ խըն-
դոյն: Խնամակալութիւնը մի
քանի ամիսներ յաբատել ջանիւք
յաջողեցաւ վերածելու այս ազ-
գային շէնքն այն վիճակին զոր
ունինք մեր աչաց առջեւ, եւ որով
կարելի պիտի լինի հետզհետէ ի
գործ դնել մեր ուսմանց ծրագրոյ
զանազան մասերն. ահա հոսյա-
ճախող աշակերտութիւնն ասեղի եւ
ձեւի վարժութեան հետ պիտի
ունենայ նաեւ իր քով եւրոպա-
կան ճարտարութեան հնարած
մեքենաներն, ո՛չ իրը զլիւսաւոր
գործիչ, այլ իր օժանդակ աշ-
խատութեան այն մասերուն եւթմ,
որոց մէջ մեքենայի գործածումն
անհրաժեշտ դատուի. եւ այն ա-
տեն եւս յատուկ խնամք պիտի
տարուի որ այս աշխատութիւնը
ամենափոքր կերպիւ իսկ աշակեր-
տութեաց առաջնութեան չմիա-
սեն:

Այս շրջահայեաց նկատու-
թեամբ որոշուած են արդէն
նախնական կարգադրութիւնք,
եւ խնամակալութիւնը մասնաւոր
հաճոյք մը կը պայ ծանուցանել
թէ Տիկին Գայիանէ Մատակեան
որ իր մասնագէտ դատարարա-
կութիւն համաւաւեալ է, յօժարած
է՝ մեր խնդրանաց վրայ՝ ստանձ-
նել ժամանակի մը համար սոյն
արուեստանոցի տեսչութիւնն.
ասի կրնայ նկատուիլ իրաւամբ
իւր ապահովութիւնն այն կարգի
եւ կանոնի որ հարկ է տիրեն այս-

պիտի հաստատութեան մը մէջ
իր առաջին պայման յաջողու-
թեան:

Խնամակալութիւնն ընտրած է
նաեւ կարող դատաւորներ ձեւա-
դրութեան, զարդական դժադ-
րութեան, պժաղիւթեան եւ
վերջապէս բոլոր այն ուսմանց
ճիւղերուն համար, զոր կը պա-
րտեալէ մեր ծրագիրը:

Ահա, Սրբազան Հայր, այսպէս
կը ասեմք իրականացումն այն
կարեւոր ձեռնարկին որ Ձեր
Արարչութեան հայրախնամ հո-
գածութեան առարկայն լինելու
արժանացած է:

Խնամակալութիւնս լի է յուսով
որ Ազգն չպիտի զլանայ իրմէ իւր
աշակցութիւնն եւ օժանդակու-
թիւնն, ինչպէս եւ Ձեր բարձր
Արարչութիւնն եւ եկեղեցական
պատկառելի դասն իւր օրհնու-
թիւնն, որովք միայն կարող կը
լինի այսպիսի հաստատութիւն մը
իր նպատակին հասնիլ, այն է
մշակիլ եւ բարձրացնել ազգային
ճաշակն, կարողութիւն իր բարոյա-
կան ոյժերն, վերջապէս ուսու-
ցանել իր ազնիւ սեւեռի կանոնաւոր
աշխատութեան բարիքը:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՊԱՏՐԱՐԸ

Քանի մ'օր առաջ ծանոց Արեւելք
Ուսումն. խորհրդոյ որոշմանց կար-
գին մէջ թէ «Թահթաճեան Էփէնտի
անպատշաճ լեզու գործածած ըլլա-
լով հանդէպ Ուսումն. խորհրդոյ՝
որդիւրած էր Ազգ. վարժարանաց
մէջ դասախօսելէ, բայց յետոյ ներ-
դրութեան դիր գրած ըլլալով պատ-
շաճ դատուեցաւ վերահաստատել
դինք իւր պաշտօնին մէջ»:

Ջարմանայի է որ Արեւելք տառնց
ո եւ է դիտողութեան հրատարակեց
զայս:

Եւ յիշուի ի նշ կը նշանակէ դա-
տաւոր մը, արհեստաւոր մը դադ-
րեցնել իւր տարրուտ հայթայթե-
լու միջոցն որովհետեւ նա «ան-
պատշաճ լեզու գործածեալ է» (ըստ
իրենց ստանդին):

Ո՞ր օրէնք, ո՞ր կառավարութիւն
կարգիլէ մէկը իւր արհեստը բանե-
լէ՝ որովհետեւ նա պակասութիւն մը
ունեցեր է. ո՛չ միայն «անպատշաճ
խօսք» ընտելերը՝ այլ եղեւնագործ-
ներն իսկ չեն զրկեր իրենց «հացէն»
եւ շատ անգամ ալ ինչ ինչ կարգի
բանտարկելոց համար օրական մը կը
վճարեն. պիտի աւարկուի թէ այս-

այն կարգի՝ յանդանքներէն չէ. ա-
սիկա դատարարակ է. լաւ է՝ բայց
դատարարակն ի՞նչ է բրեւ, վարժա-
րանի մէջ անբարոյականութիւն
գործել է, իւր պաշտօնին դէմ մե-
ղանջն է, ո՛չ, այլ Ուսումն. խոր-
հրդոյ մէկ արարքը քննադատել է,
թող ըսուի ծաղրել է. բայց ասիկ
ինչ կելնէ. Թող կանչէ զինք ձեռն-
հաս առեալ «դատել», եւ ըստ այ-
նում եթէ հարկ տեսնէ իրեն պատիժ
մը սահմանէ. իսկ գործէ զրկելն,
առանց դատաւարանի ի՞նչ կը նշա-
նակէ, չեմք հասկնար: Ջարմանային
այն է որ մեր Թող. խորհուրդներն
ալ այսչափ օրինական պարզ բան մը
չեն կրցած ըմբռնել. եւ գործադրել
ուզեր են Ուսումն. խորհրդոյ մէկ
ապօրէն որոշումը, որոշում որ եթէ
օրինաւոր ալ ըլլայ Ուսումն. խորհ-
րդոյ չպատկանիր՝ այլ ուղղակի Ազգ.
Վարչութեան եւ Սրբազան Պատրի-
արքին: Ազգ. Պատ. Վարչութեան
եւ Ս. Պատրիարքին ուղարկութիւնը
հրաւիրելով այս խնդրոյն վրայ, առ
այժմ լաւ կը համարինք այսպիսի:

... Խմբագիր Հայրենիք հայ-
րենանուէր լրագրոյ:

Տակաւին Նէվայի ավուներէն
դուժած չէին Հայ մանկաւոյն
ուսուցիչներն ազգութեւն եւ իւր հա-
ւատոյ ուսուցիչներն ուսուցիչ, Հայ
լեզուն, Ազգային պատմութիւնը,
եւ Հայաստանի աշխարհագրու-
թիւնը գաղութներէն արտաքսելու
պետական հրամանը. դեռ հրա-
տարարուած չէին Ռուսաստանի
այլ եւ այլ զլիւսաւոր քաղաքնե-
րէն Մասիսին ուղղուած բաղմա-
խոց եւ սրտաշարժ նամակներն,
երբ ներկայ քննադատութեանս
ձեռնարկեցի, ծանօթ խօթու-
թեանս պատճառաւ ուսնը դա-
մուած գծադր. օրերուս մէջ:

Եւ ահա այսօր ի խնդրոյ բաղ-
մաթիւ բարեկամացս, հարկ հա-
մարեցայ յղել, ի հրատարակու-
թիւն, յիշեցնելով այն ժողովրդ-
դական առածն թէ՛ «Լաւ է ա-
նագան, քան ո՛չ երբէք»:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԱՆ
5 մայիս 1887 Դատարար:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ ԵՒ ՄԻՒՈՒՆՈՐՀՆԷՔԻ
ՀԱՆՐԷՍ

Որք կատարուեցան յիշմարտին
1886 Յուլիս 8-15

«Արեւելք»-ի այն թիւն յորում
իշմարտական Ուսումնաւորին եր-

կարածիք նկարագիրն 10 փուն-
թօ մանր տառերով լայնածաւալ
թերթին ամբողջ վեց կարկառուն
էջերն գրաւած էր, խմբագրու-
թեան 759 թիւով շեշտելուն վը-
րայ՝ ես ալ ուշի ուշով ընթեր-
ցայ, և ահա յիշեալ նկարագրին
իմ վրայ ըրած տպաւորութիւն-
ներն նշելով՝ ի ծոց 756 թիւ
«Արեւելք»ին, ներկայեալ կը
պահանջ գրադարանիս մէջ, յու-
սալով որ թերեւս օր մը օգտա-
կար գատուի ժամանակակից
պատմութեան և բանասէր ըն-
թերցողաց համար:

1. «Արեւելքի Ուխտաւորն» իւր
նկարագրի յառաջաբանով ի մէջ
այլոց կը յիշէ.

«Երբ կաթողիկոսը զգեստաւ որ
եալ յայտնի Հնդկաստանի քա-
հանայապետական զգեստով. »

—Էջմիածին չի գացողն՝ երբ
կարդայ այդ պարբերութիւնն,
պիտի կարծէ թէ քահանայա-
պետներն կամ Հայրապետն իրեն
համար յատուկ ձեւով զգեստ
ունին: Կերևի որ Հնդկաստանցի
բարեպաշտ ազգայնոյ մը կողմա-
նէ նուիրեալ՝ եպիսկոպոսական
նկարագրի զգեստն անարկել
կուզէ «Ուխտաւորն», վասն զի
էջմիածնայ մէջ «յայտնի» (իւր
բառն է) «Հնդկաստանի քահա-
նայապետական» կամ պրահմա-
նական զգեստ չկայ:

2. (Ուխտաւորն). — «Պուրս
եկաւ խորանից, դնաց Ս. Ստե-
փաննոսի կոչուած սեղանի վերայ
բաղմեց և ձեռնադրութեան ա-
ռաջին մասն, այն է 9 աստիճան
տալը այդ սեղանի վրայ կատար-
ուեց. »

—Հայաստանեայց Ս. եկեղե-
ցին եպիսկոպոսական ձեռնադ-
րութեան մէջ՝ 9 աստիճան չունի:
Իսկ Ս. Յովհաննու Կարապետի
սեղանէն՝ Խմբան տեղւոյ խորա-
նին առաջէն մինչ ի սեղան Ս.
Ստեփաննոսի անցից առթիւ ե-
ղած արարողութիւնն՝ ոչ թէ աս-
տիճանի տուչութիւն, այլ նման
քահանայից կոչման՝ եպիսկոպո-
սական կոչումէ, որ պէտք է ըստ
նախաւանդ սովորութեան, շա-
բաթ երեկոյէն կատարուէր ա-
ռանձին:

Դալով աստիճան առ աստի-
ճան բարձրանալուն, այսինքն
«ածէք առաջին աստիճան, երկ-
րորդ աստիճան», և այլնները, որ
գարծեալ ինը չեն, այլ եօթը,
«գետ» կը նշանակէ, որ եկեղե-
ցական պատմութեան մէջ իրենց
առանձին նշանակութիւնն ունին,
և որ տեղը չէ աստ բացատրե-
լու:

Եղած է ժամանակ, որ Ս. ըՍ-
տեփաննոսի սեղանի վերայ կո-
չումը կատարուելէ յետոյ, թա-
փորով Աւագ սեղանն երթալու
ատեն՝ դպիրք և սպասաւորք մի-
աբերան շարունակ կը դռնէն ե-
ղեր ի ճանապարհին, «Իս փոյա՛
էթի, Տէսիթթա (ի բաղում ամս,
Տէր) Յունարէն բարեմարթու-
թիւնն, որ Կիլիկիոյ սովորութեանէ
առնուած է, և որ հանդուցեալ
Վարժապետեան Ներսէս պատրի-
արքէն լսած եմ թէ՛ Սսոյ կա-

թողիկոսարանին մէջ Կիլիկիոյ վեր-
ջին Կիրակոս երջանկայնատակ
կաթողիկոսին օրով գետ կը շա-
րունակուի եղեր:

Իսկ սոյն տողերն զրոյն՝ ան-
ձամբ լսելու բազմն ունեցած է
ի Բերա՝ Ս. Օհան Ոսկերերանի
և ի Ղալաթիա Ս. Փրկիչ Հայ Հը-
ռովմեականաց եկեղեցեաց մէջ՝
այդ Իս փոյա՛ էթի, Տէսիթթա»
օրհներգութիւնն, երբ Պաթմի-
արեան և Աղարեան Ս. Հարք՝
կաթողիկոս օրհնուեցան (1), ա-
ռաջինը Հակահասունեանց, և
երկրորդն Հասունեանց համադրա-
յին կուսակցութեանց համար:

3. (Ուխտաւորն). — «Ձեռնադ-
րութեան մի խորհրդաւոր կողմն
այն է, որ թէ ընթերցող, թէ
գալիւր, թէ ջահնկալ, թէ սար-
կաւագ, թէ քահանայ, թէ ե-
պիսկոպոս և թէ ժողովուրդ գա-
լիս են չորում՝ Կաթողիկոսի ա-
ռաջ և յետոյ վեր կենալով
յայտնում իրենց վկայութիւնը
նուիրեալի արժանաւորութեանց
մասին. »

—Լրիւ չէ գաստկարդուած վը-
կայից ջոկատն, պէտք է կարգաւ
յիշել այսպէս, Ա. Ընթերցող,
Բ. Դպիր, Գ. Ջահնկալ, Դ. Կի-
սասարկաւագ, Ե. Սարկաւագ,
Զ. Քահանայ, Է. Եպիսկոպոս,
Ը. Հարուստ, և Թ. Աղբատ:
(Շարունակելի)

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 0 —

Կայսերական հրամանաւ՝
վերաքննիչ ատենի պատժա-
կան ճիւղի նախագահ Իզլէթ
պէյ՝ առևտրական ատենի Ա.
Նախագահ անուանեցաւ:

Բերայի նախագատ ատենի Ա.
Նախագահ Հիլմի Էֆէնտի՝ վե-
րաքննիչ ատենի պատժական
ճիւղին նախագահ անուանեցաւ:

Կ. Պօլսոյ Նախագատ ատենի
քաղաքային երկրորդ դատա-
րանին նախագահ Շէվքէթ պէյ՝
Բերայի նախագատ ատենին Ա.
Նախագահ անուանեցաւ:

Բերայի նախագատ ատենի
քաղաքային երկրորդ դատարա-
նին նախագահ Մէտհի Էֆէնտի՝
Կ. Պօլսոյ նախագատ ատենի
քաղաքային երկրորդ դատարանի
նախագահ անուանեցաւ:

Մովային առևտրական ատենի
անդամ Հիլմի պէյ՝ Բերայի նա-
խագատ ատենի քաղաքային երկ-
րորդ դատարանի նախագահ ան-
ուանեցաւ:

—Վեհ. Սուլթանն Կիւմրիչ-
Սույի կայսերական հիւանդանո-
ցին բժշկապետ Նաֆիսիան փա-
շայի Գ. Կարդի Մէճիտիէ և Նոյն
հիւանդանոցի բժիշկներէն գալ-
մագամ Դաբրիէ և Միլլիթ պէ-
յերուն Գ. Կարդի Օսմանիէ
պատուանշան շնորհեց:

—Բեղրուդուրկ հրատարակեալ

(1) Կաթողիկ-Հայոց կաթողիկոս-
ներն՝ մեր կաթողիկոսաց նման չեն
«օծուել», այլ «կ'օրհնուին»:

Նովոյէ Վրէժիա լրաց լին Կ. Պօլ-
սոյ թղթակից Պ. Նովոյէպրի,
Բեղրուդուրկէն եկած հրամանի
մը վրայ, ռուսական հիւպատո-
սարանի կողմէ ձերբակալուելով
իւր բնականաց հետ նախընթաց
օր Օտէսա զրկուեցաւ ընդ հըս-
կողութեամբ: Հիւպատոսարանը
ձերբակալելոյն թղթերը կնքոյ
տակ դրաւ:

—Իտալական Բօնտալօ լրացի-
րը կը ծանուցանէ թէ Հռոմի
կառավարութիւնը 15,000 զօրք
ևս պիտի դրկէ ի Մատովա:

—Ֆրանսական դեսպան Մօն-
թէպէլլօ կոման երէկ Վարնա ու-
ղեւորեցաւ իւր լծակիցն՝ Մօն-
թէպէլլէ կոման Հին գիւմուսընդու
համար:

—Կարսերական ծովային վար-
ժարանէն այս տարի ռուսա-
ւարա ելնող 12 էֆէնտիներ Կի-
լիսի ջուրերը զրկուեցան Մէհ-
մէտ-Մէլիմ անուն մարտնաւին
մէջ դործնական դասեր առնու
համար:

—Արեւելեան Բումէլիի նա-
խորդ կուսակալ Ալէքս փաշա այս
երեքշաբթի օր յանկարծ մայրա-
քաղաքէն մեկնեցաւ Վարնայի չո-
ղենաւով:

Կը կարծուի թէ Ալէքս փաշա
Վրէժնա և Փարիզ կուղեւորի և
Բուսճուզ կամ Պուքրէշ չը պիտի
մնայ ինչպէս կենթադրուէր յա-
ռաջագոյն:

Ինչ որ ալ լինի, Պօկօրիտի իշ-
խանք մինչև Բուսճուզ յանձնօրէն
պիտի ուղեւորի, ուր ճանչցնելով
ինքզինքը Պուկար ինամակալաց,
անոնց հետ տեսակցութիւն մը
պիտի ունենայ:

Ալէքս փաշա երկար ատենէ ի
վեր մտադիր էր յեւրոպա ու-
ղեւորութիւն մ'ընելու:

Տիկին Պօկօրիտի մայրաքա-
ղաքս կը մնայ:

—Նովոյէ Վրէժիա սերպիական
դէպքերու վրայ կ'ըսէ.

Երկար ատենէ ի վեր մենք զի-
տենք որ Սերպիոյ թաղաւորու-
թեան մէջ Կարաշանին աւստրի-
ասէր քաղաքականութեան թշնա-
մի կուսակցութիւն մը կայ, Սեր-
պիոյ թագուհոյն որ ծագմամբ
ռուս է, սոյն կուսակցութեան
հակառակորդաց բանակին մէջ չը
գտնուիլը շատ հաւանական է:
սակայն ո՞վ է որ Միլան թագաւո-
րին կնոջը իրաւայ թաղաւորին
և իւր նախարարներուն կամաց
հակառակի: Ընտանեկան անհա-
մաձայնութեանց վրայ կը խօսուի
որք պատճառ եղած են թա-
գուհոյն Պէկրատէն փախչելու:
սակայն այս պատճառը բաւա-
կան չէ բացատրելու համար թէ
ինչո՞ւ համար ուղղակի Ռուսաս-
տան երթալ կուզէ գահաժա-
ռանգ իշխանի հետ: Միակ բա-
ցատրութիւն մը կայ, այն է թէ
Նաթալի թագուհին բաւական
զօրաւոր քաղաքականութիւն մը
ունի իրեն պաշտպան, որպէս զի
Կարաշանին նախարարութեան
կասկած ներշնչէ թէ նորա պաշ-
տօնավարութիւնը յողորդ վի-
ճակի մը ենթարկուած է:
—Պուկար ինամակալը որ վեր-

ջին օրերս Բուսճուզ կը գտնուէ-
ին, պուկարական չողենաւով մը
Դանուբի ճամբով Սիլիստրէ դա-
ցեր են:

Կը գիտեն թէ սոյն չողենաւը
վեր կենելու և իջնելու ատեն
Դանուբի ռուսական ընկերու-
թեան չողենաւին հանդիպելով,
ռուսական զօրակը սղջունէր է:
Եւ հետեւաբար փոխադարձօրէն
սղջունուէր է:

—Կ. Պօլսէն Գօրկսընտանս Բօ-
լիթիքի կը գրեն թէ ռուսական
կառավարութիւնը Պարսից կա-
ռավարութեան հետ պայմանա-
գրութիւն մը կնքեր է Կասպից
ծովէն մինչև Պարսից ծոցը թէհ-
րանի ճամբով երկաթուղի մը շի-
նելու համար: Սոյն շինութիւնը
Ռուս երկրաշաղկնաբու պիտի
յանձնուի:

—Սլավոնաքի անուն ժողովր-
դական Ռուս բանաստեղծին յո-
րէկեանի կատարման առթիւ ի
Մոսկուա, Պուլանթէ զօրավարէն
հեռագիր մը հասեր է ի Մոս-
կուա որ մեծ խնդրութիւն պատ-
ճառէր է:

Հանդիսականք ազադակեր են
թէ պէտք է անմիջապէս պատաս-
խանել հեռագրին:

Պատասխանադիր մը խմբագ-
րուէր է որ հետեւեալ բառե-
րով կը վերջանայ. «Կեցցէ՛ Ռու-
սիա և Ֆրանսա միացեալ»: Պ.
Բատթէօր ալ յորէկեանի յանձ-
նակմովն հեռագիր մ'ուղղելով
միեւնոյն բառերը դործածէր է:

—Կաղէթ տը Գօյօնէր կ'ըսէ թէ
Գօյպարս զօրավարը Պալքանաց
կացութեան վրայ մանրամասն
տեղեկութիւններ տուեր է Պիլ-
մար իշխանին:

—Կ. Պօլսէն Թարիքի ուղղեալ
հեռագրի մը համաձայն Բ. Դու-
ռը իտալական նաւատորմին Մի-
ջերկրականի մէջ ընելիք նաւային
մարզանքէն դժգոհելով, Հռոմի
Օամ. դեսպանին յանձնարարէր է
տեղեկանալ թէ նաւատորմը ո՞ր
տեղերը պիտի հանդիպի:

—Բերայի տիկնանց ընկերու-
թիւնը որ նպատակ ունի աղքատ
ընտանեաց օգնել, Ֆրանսական
գետպանատան սրահին և պար-
տիլին մէջ մայիս 26ին և 27ին
հանդէս մը պիտի կատարէ, որոյ
հատուկից մէկ մասը Արնաուտ
գիւղի հրկիզելոց պիտի յատկա-
նայ ի ձեռն հանդանակիլ յանձ-
նակմովն նախագահ Միւլլիթիս
փաշայի:

Մուռքն է 10 դահեկան, Զա-
նազան խտրեր պիտի ներկայաց-
ուին, օրինակի աղագաւ վիճա-
կահանութիւն, ձիարչաւ, հրա-
ցանաձգութիւն և այլն: Փարիզէն
բերուած զանազան օգտակար
նիւթեր և պատկերներ ալ պի-
տի ծախուին:

Նուագածուններու ընտիր խումբ
մը մինչև վերջը պիտի նուագէ:

—Վիտինի վիւնդարական հրա-
մանատար Մէյքընիէֆ հաղարա-
պետը, մարտաւան տնօրէնը, հե-
ռագրատան տնօրէնը, հանդերձ
ընտանեօք Վիտինի զինաց խա-
րըսեալ Օլիւա ռուսական շողե-
նաւն այցելելով մեծ պատուով

ընդունուեալ են: Փառաւոր սեղան մը դրուելով, կայսեր և կայսերական ընտանեաց. սլավադներու, ռուս ժողովրդեան եւ պոլիւար ժողովրդեան բարօրութեան համար բաժակներ պարպուեալ են: Առաջին բաժակի ատեն բոլոր հանդիսականք յօտին կանգնեալ են զլիսիւրաց:

—Մօլլա-Հիւսէին անուն հռչակաւոր աւագակապետը կիրասօնի երեւելիներէն Քուլումեանի որդին առեւանգելէ վերջը, որմէ 1500 ոսկի փրկանք կը պահանջէ, անցեալ կիրակի օր Փուլան-Չաքի անուն թուրք գիւղ մը մըտեր և տեղւոյն չորսօճիկներէն մին ծածկելով, 150 ոսկի պահանջով գիւղէն դուրս ելեր է:

Տրապիզոնի պաշտօնական լրագիրը կը գրէ թէ Մօլլա Հիւսէինի ետեւէն զրկուող ժանտարմաները յաջողեալ են երեք կին բռնելու որք աւագակապետին գործակից են եղեր: Ասոնք խումբ մը դաւակիցներու անուններ յայտնեալ են: Հետեւաբար Միմի-օղլու անուն տաճկի մը տուն խուզարկուելով, տանուտէրը ձերբակալուեալ է: Յետադի է որ Մօլլա-Հիւսէին և իւր ընկերակիցք ի մտոյ բռնուին:

—Աւագակապ խումբ մը երեւան ելնելով Սեբաստիոյ կողմերը, ժանտարմաներ զրկուեալ են զանոնք բռնելու համար: Աւագակներէն մին բռնուեալ սակայն միւսները յաջողեալ են փախչելու:

—Պ. Բօլիւրի ծախիւք հրէական հիւանդանոց մը պիտի շինուի յերուսաղէմ:

—Վեհ. Սուլթանի ծննդեան տարեդարձը շքեղապէս տօնեալ են ի Պրուսա: Փառաւոր հրախա-

ղովունք, լուսավառութիւնք, նուազերգութիւնք տեղի ունեցեր են:

Գլխաւորապէս լուսավարեալ էին հեռավորատունը, նամակատունը, Հայոց եկեղեցին, դպրոցը և Առաջնորդարանը, Բէթիի պաշտօնատունը որոյ կանթեղներուն վրայ գրուած էր «Փատիշահըմ չօգ եաշա»: Սոյն պաշտօնատան առջեւ ժողովրդեան այնպիսի խումբ բազմութիւն մը լեցուած էր որ կառքերը պաշտօնատան դուռը չէին կրնար հասնիլ:

Գահիրէցի վաճառական Սալահանի Բաղիպ պէյի ապարանքը խիստ չքեղ կերպով լուսավարեալ էր: Արդի խելովին հօրեղբորդի Խալիլի միջոցով հիւր էր նոյն օրը:

Ժողովուրդը սոյն ապարանին շուրջը խումբ էր: Փողոցը թէ և լայն սակայն նեղ կուգար. այնքան բազմութիւնը շատ էր:

Բաղիպ պէյի ապարանքը լուսողովէն մը դարձած էր. հարկւրաւոր կանթեղներ կը շրջապատէին զայն: «Փատիշահըմ չօգ եաշա» գրուած էր վրան: Մեծ դուռը յաղթական կամարի մը ձեւն ունէր ծաղիկներով և կանթեղներով զարդարեալ: Նուագածուք ազգային եղանակներ կը նուագէին, շարունակ փամփուշտներ կարձակուէին:

Քանիդատէ Բիֆաթ պէյի ապարանքն ալ ոչ նուազ եղեցկութեամբ լուսավարեալ էր: Գոյն-զոյն կանթեղներ կը լուսաւորէին համակ ապարանքը, որ ընտիր ճաշակաւ զարդարուն էր:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ
—
ՕՍՄ. ԲՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ դոց..... 15 13
Այս առաւօտ բաց... ք. կ. 15 8

—
ԻՍԹԻԳՐԱՋԸ ՏԱԽԻԼԻՑԷ
Այս առաւօտ ք. կ. 40 —

—
ԲԱՇԵՆՏՈՒՄԻ
Թրամուէյ..... 297 —
Բուժէլի երկաթուղի... 33 25

—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օտանեան ոսկի....	դր. ...	100 —
20 ֆրանքոց.....		88 13
Անգլիական ոսկի.....		141 15
Բօլ Իմէրիալ.....		90 34
Քրիմից		51 20
Բուսլի թղթագրամ		40 5
» արծաթ.....		75 20
Ֆիօրին		— —
Մէճիտարծ (տարբ.)		107 35
Վեցնոց		102 25
Հինգնոց		102 25
Մէթալիք		98 10
Քառորդ		107 —
Մանր մէճիտ.....		104 10
Թաւիլիք		17 15

ՀԵՌԱԳԻՐ

Բեղրսպուրկ 16 մայիս.

Կայսրն ու կայսրուհին՝ դահաժառանգ իշխանին և Եօրկի մեծ դքսին հետ՝ երէկ մայրաքաղաքէն մեկնեցան Ռուսիոյ հարաւային դաւառաց մէջ պտոյս մ'ընելու համար:

ԴՊՐՈՑ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԻ
Շրջան Ա.

Առակք, առածք, նամակք, մանրավէպք, ոտանաւորք են. Ծանօթութիւնք ի վերայ հնչմանց իւրաքանչիւր նշանագրի: Նշանակութիւնք բառից:

ՊԱՏՐԱՍՏՆՑ
Ս. Մ. ԳԱՍԱՊԵԱՆ

Կեդրոնատեղին է Վ. Հիսարիւնի դրատունը, Ուղղուն-չարչի պաշը թիւ 10, դին 2 1/2 դահեկան:

ՍԶԴ

Բարիգու Բժշկական համալսարանէն վկայեալ, Տօքթ. Զիվանեան Է. ֆէնտին պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ՛ կ'ընդունի հիւանդներն ամեն երկուշաբթի, Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 2էն մինչեւ 5 Պէշիկ-թաշ Երևաղ փողոց թիւ 28 քարաքօլին կից տունը. կը դարմանէ մասնաւորաբար կուրծքի եւ գլխու հիւանդութիւնները ինչպէս նաեւ փրարուժական ախտերը:

Յիշեալ տօքթ. Զիվանեանի նաեւ ամեն երեքշաբթի, Զիվանեան Է. Ծառաթ օրերը ժամը 3էն մինչեւ 6 Պօլիս Պապ-Ալի ճաստիսի թիւ 15 բնակարանը. Աղքատներն ճրի կը դարմանէ:

ԹԱԳՈՒՀԻՈՆ ՄԱՆԵԱԿԸ

Հրատարակուեցաւ սոյն ընտիր վիպասանութեան Ա. հատորը, և կը վաճառուի ամեն հայդրավաճառաց քով ի գին 12 դրէի:

Իզմիրի մէջ այս վէպը ստանալու համար պէտք է գիմել Սարգիս Էֆ. Տէսթէրէճեանի և Բօտոսթոյի մէջ Ռուբէն Էֆ. Գօլանճեանի, որոց քով կ'գտնուի նաեւ Ժօրժ Օհնէի Դարբնոցապետը:

—Դուրս ելնենք, ըսաւ:

—Իսկոյն:

—Այո՛, այո՛, անմիջապէս... այս պատերն կը փնտսեն ինձ, այս յիմարութիւն երկիւղ կը պատճառէ ինձ: Դեռ զինքը կը տեսնեմ. նոյն ինքն է որ կը մարտնչի մահուան դէմ: Խեղճ ժամն:

—Վաղը, ըսաւ տօքթօրը տնօրէնին, գիշերանց կառք մը կանգ պիտի առնու այս տան առջեւ և դժբաղդ էակին մարմինը պիտի վերցնէ:

—Այո՛, այո՛, ըսաւ Քօրտիէ, պէտք է որ մեռեալը վերադառնայ այն երկիրն ուր ի կենդանութեան երջանիկ եղած էր:

Երկու մարդիկ կառքը մտան: Քօրտիէ տեղոյն և տխուր էր:

—Ի՞նչ բանի վրայ կը մտածէք, հայր իմ, ըսաւ Ֆրանք:

—Ի՞նչ բանի վրայ:

—Անոր վրայ, այնպէս չէ՞:

—Ո՛չ:

—Ուրեմն որո՞ւ վրայ:

—Այո՛, Քրուակոյի վրայ, ո՛հ, թշուառական հանգարտ չպիտի ապրի իր ետեւ թողլով այնքան ոճիւրներ, դժբաղդութիւններ և այնքան ամօթնեմ:

—Ինձ փոտահեցէք, հայր իմ, ըսաւ Ֆրանք, և կ'երգնում ձեզ թէ վրէժնիդ պիտի լուծէք:

Տօքթօր Բալ տակաւին իր ապարանքն մտած չէր երբ մարդ մը կը ներկայանար իր առջեւ: Այդ

դերձներն հանեցին և խարաղանի հարուածներ տուին նմա իրը մի մեղաւոր կին մը, իրը մի ոճրագործ: Այդ աղջիկը որ միւսնոյն ժամանակ բանէ մը չէր վախցած, իր ընդունած հրապարակալին պատիժէն ամացաւ: Յիմարացաւ և զինք Պիսէթրի մէկ խալիկը նետեցին: Հոն տալը տարի մնաց: 1803ին, այն ատեն իսկ յորում Պիսէթրի մէջ զտնուող բոլոր կիներն ի Սալթէթրիէր կը խրկուէին, այդ-կինը հոն մնաց:

Տօքթօր Բալ խորապէս յուզեալ այն տարօրինակ տեսարանէն որ իւր առջեւ կը պարզուէր և այն արեւնալից ու սրտայոյզ յիշատակներէն որոնցմով ինքն Սալթէթրիէրի տարեկիւրքն, ժամը քանին լինելը հարցուց: Այդ պահուն, երբ եկան իմաց տալ թէ՛ այն յիմարն զոր կուզեն տեսնել արթնցած էր և զինքը ընդունելու հակամէտ կ'երևնար: Տօքթօր Բալ ուղղեց իր քայլերն անմիջապէս իրեն նշանակուած կողմն, և իւր հայրն ու բժիշկն իւր հետ տեղան: Խեղճ կինը անկողնոյն վրայ էր: Տօքթօր Բալը տեսնելուն պէս, շարժում մ'իսկ չրաւ և թողուց որ հարցաքննեն զինք առանց պատասխան տալու:

—Զի՛ն չէք ճանչնար, ըսաւ:

Կինը անոր նայեցաւ տարօրինակ ժպտով մը:

—Ձեզ, յարեց:

Վերտոնինայեցաւ և սոսկմամբ յետո ընկրկեցաւ:

—Քրուակոյի՛ն, հաւաչեց, Քրուակոյի՛ն, ո՛հ, թշուառականն...

